

Motion till riksdagen 2022/23:1033

av **Johanna Haraldsson m.fl. (S)**

Ofrivilligt egenföretagande genom F-skatt

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över reglerna för F-skatt i syfte att motverka löne- och villkorsdumpning på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Inom flertalet branscher vittnas det om att allt fler arbetstagare på den svenska arbetsmarknaden tvingas att starta eget för att få arbete, trots att de jobbar på ett enda företag och utför samma arbetsuppgifter som en vanlig anställd. Detta gör att arbetsgivaren kommer undan en mängd skyldigheter, bland annat sociala avgifter och skattebetalningar. Dessa får i stället den ofrivilliga egenföretagaren eller F-skattsedelsinnehavaren stå för.

Detta kan användas för att kringgå det svenska systemet där kollektivavtal sluts mellan jämnstarka parter på arbetsmarknaden. Med en påtvingad F-skatt tappar arbetstagaren en mängd rättigheter och försvagas i förhållande till arbetsgivaren som hen är helt beroende av för sin försörjning. En egenföretagare omfattas inte heller av anställningsskydd, rätt till semester eller andra arbetsrättsliga lagar.

Så kallade falska egenföretagare skapar en parallell arbetsmarknad där varken arbetsrätt eller kollektivavtal gäller, där villkoren är mycket sämre och där inkomsterna är låga. Det finns ingen förutom oseriösa företag som utövar illojal konkurrens som tjänar på detta. Skatteintäkterna blir lägre, arbetsvillkoren försämrats och det riskerar att konkurrera ut seriösa företag som tecknar kollektivavtal och tar ansvar för arbetstagarna.

Även om det är uppenbart att en egenföretagare i själva verket borde betraktas som en anställd – hen arbetar under någon annans ledning, följer strikta arbetstider och tillhandahåller inget eget material eller egna maskiner – så är hen inte automatiskt anställd i arbetsrättslig mening. Om egenföretagaren i allt väsentligt är att jämföras med en anställd så är det först när individen driver fallet till domstol som det blir aktuellt att

pröva om det är fråga om en falsk egenföretagare som då skulle ha samma rättigheter som en anställd. I den beroendeställning som en ofrivillig egenföretagare är i förhållande till sin arbetsgivare är det många som varken vågar eller har ekonomiska möjligheter att starta en rättsprocess med den överhängande risken att förlora sitt jobb.

Det har, efter de förändringar av lagstiftningen som genomfördes 2009, blivit enklare att bli beviljad F-skattsedel, eftersom kravet på flera uppdragsgivare togs bort. Samtidigt kan de problem som finns inte enbart tillskrivas de lagändringar som gjordes då. Förutom att antalet uppdragsgivare skulle kunna ges ett större utrymme vid prövningen, kunde återkommande kontroller och kännbara sanktioner vara alternativ för att förhindra att människor på den svenska arbetsmarknaden tvingas in i ovärdiga arbetsförhållanden.

Denna utveckling bör förhindras, annars riskerar vi att få ett än mer utbrett utnyttjande av människor på den svenska arbetsmarknaden som tvingas till ett ofrivilligt företagande och alla de nackdelar som det för med sig för både den enskilde och den svenska modellen på arbetsmarknaden.

Johanna Haraldsson (S)

Lars Mejern Larsson (S)

Leif Nysmed (S)